

آشنایی با تاریخ معماری

مؤلفان:

دکتر حبیب الله محمودیان

عضو هیأت علمی دانشگاه

مهندس آزاده محمودیان

مدرس دانشگاه

زادگه

نشر زاگرو

۱۳۹۳

مشخصات نشر : ایلام : انتشارات زاگرو، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری : ۲۶۰ ص : مصور، جدول.
شابک : ۴۰۰۰ ریال - ۴- ۶۴- ۶۵۱۰- ۶۰۰- ۹۷۸-
وضعیت فهرست نویسی : فبا

رده بندی کنگره : ۱۳۹۳

ردہ بندی دیویہ :

شماره کتابشناسی ملی :

ناشر: زاگرو - ایلام ۲۴ متری اشرفی اصفهانی : کوچی سوم ، پلاک

مؤلفان: دکتر حبیب الہ محمودیان / مهندس آزادہ محمودیان

ویو استار: مهندس علی محمد ناسکان

چاپ اولی: ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

طرح جلد: نیلا دہ بالایی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۲	پیش گفتار
۱۴	اهداف کتاب
	بخش اول
۱۸	کلیات
۱۹	واژه نامه
۲۴	تاریخ معماری
۲۴	الف) معماری مذهبی
۲۴	ب) معماری غیر مذهبی
۲۵	مصالح ساختمانی
۲۵	تنوع مصالح در ایجاد سازه ها
۲۸	انواع سربناه ها
۲۸	الف) سازه های های موقت
۲۸	ب) سازه های های دائمی و پایدار
۳۲	روش های استخراج سنگ
۳۲	تراش و تزیینات سنگ
۳۳	کاربرد سنگ
۳۳	انواع سازه ها از لحاظ کاربرد
	بخش دوم
۳۶	اقلیم شناسی و تحولات تاریخ معماری
۳۷	پدیده های اقلیمی
۴۰	موقعیت جغرافیایی و معماری
۴۰	اقلیم شناسی و معماری
۴۱	نقش آب در معماری

بخش سوم : معماری ایران

۴۳	فصل اول : کلیات
۴۳	تاریخ معماری ایران
۴۳	ویژگی ها و مشخصات معماری ایرانی
۴۴	اصول معماری ایرانی
۴۴	شیوه های معماری ایرانی
۴۷	معماری اسلامی
۴۷	شیوه ی خراسان
۴۷	ویژگی های معماری دوره ی اسلامی
۴۷	شیوه ی رازی
۴۸	شیوه ی آذری
۴۹	فصل دوم
۴۹	معماری پیش از تاریخ ایران
۴۹	دوران زندگی انسان پیش از تاریخ
۵۰	غار نشینی " سکونت در غار "
۵۵	سکونتگاه های انسانی دوران سنگ در ایران
۵۵	معماری دهکده های اولیه در دوران پیش از تاریخ
۵۵	تپه ی علی کش دهلران
۵۸	تپه های تاریخی موسیان
۵۹	چگا آهوان مهران
۶۲	استقرار گاه های حوزه ی رودخانه ی کنجان چم
۶۲	تمدن های ناحیه ی مرکزی ایران
۶۴	تمدن سیلک کاشان
۶۵	سازه های معماری تپه حصار
۶۷	بقایای معماری تپه زاغه
۶۸	ایلام باستان
۶۹	ایلام در گذر تاریخ

۷۰	شوش
۷۱	انبیهی دوره‌ی ایلامی لیان
۷۲	معماری هفت تپه
۷۳	چغامیش
۷۴	زیگورات چغازنبیل
۷۵	یافته‌های معماری گنج دره
۷۷	گودین تپه
۷۷	تپه‌ی باستانی حسنلو
۷۹	ساجی فیروز
۷۹	معماری خشتی چشمه علی شهر ری
۷۹	بقایای شهر باستانی تپه یحیی (آران)
۸۰	شهر منس
۸۱	شهر سوخته زابل
	فصل سوم
۸۳	تحولات تاریخ معماری دوران ماد
۸۳	معماری دوران ماد
۸۴	آثار معماری دوره‌ی مادها
۸۶	زیویه
۸۷	نوشیجان تپه
۸۷	معماری بابا خان تپه
۸۹	گودین
۹۰	تپه‌ی باستانی هگمتانه
۹۲	کاوش در هگمتانه
	فصل چهارم
۹۵	آثار معماری دوره‌ی هخامنشی
۹۷	کتیبه‌ی بیستون
۹۹	پاسارگاد

۱۰۰	آرامگاه کورش
۱۰۱	بخشی از سازه های سنگی نقش رستم
۱۰۲	تخت جمشید
۱۰۳	کاخ ها
۱۰۳	تخت جمشید
۱۰۴	کاخ مرکزی
۱۰۶	نقش رجب
۱۰۷	صفه ی مسجد سلیمان
۱۱۰	سازه های سنگی
۱۱۲	سرسون در معماری هخامنشی
۱۱۳	نحوه ی تثبیت کردن قطعه های ستون
۱۱۵	جاده ی شاهی
۱۱۵	معماری دوره ی سلوکیان
۱۱۷	معبد سلوکی خوره
	فصل پنجم
۱۱۹	معماری دوره ی اشکانیان
۱۲۰	معماری دوره ی اشکانی (مصالح ساختمانی)
۱۲۱	کاخ نیپور
۱۲۲	معماری غیر مذهبی دوره ی اشکانی
۱۲۳	قلعه چکر بولی جوار
۱۲۳	بناهای مذهبی دوره ی اشکانی
۱۲۵	شهر سازی دوره ی اشکانی
۱۲۵	کاوش های نسا
۱۲۷	آثار پارتی کوه خواجه
۱۲۸	سازه های معماری پارتیان در گارنی ارمنستان
۱۲۹	بنای پارتی حمام شام
۱۳۰	سد سکندر
۱۳۲	شهر آی خانم

۱۳۵	کاخ نیپور
۱۳۵	کاخ سلوکیه
۱۳۶	بلاشگرد
۱۳۶	شهر الحضر (هاترا)
۱۳۷	بنای سلوکی نهانند
۱۳۷	آثار سلوکی معبد لاودیسه
	فصل ششم
۱۳۸	معماری دوره‌ی ساسانیان
۱۳۸	تاریخ مختصر دوره‌ی ساسانی
۱۳۸	بررسی آثار معماری دوره‌ی ساسانی
۱۳۹	طاق گرا
۱۳۹	هفتوان تپه
۱۴۰	تخت سلیمان
۱۴۱	شهر تاریخی صیمره
۱۴۳	شهر تاریخی سیروان
۱۴۶	قلعه دختر
۱۴۷	قصر ابونصر
۱۴۷	ایوان کرخه
۱۴۷	فیروز آباد فارس
۱۴۸	کاخ سروستان
۱۴۹	شهر بیشاپور
۱۵۴	کاخ والریان
۱۵۶	طاق بستان
۱۵۸	قلعه‌ی فلک الافلاک
۱۵۸	طاق شیرین و فرهاد کوشک
۱۵۹	معماری قلعه‌های دوره‌ی ساسانی
۱۶۰	قلعه‌های موجود در ارتفاعات حاشیه غربی زاگرس

۱۶۱.....	پشت قلعه‌ی آبدانان.....
۱۶۳.....	قلعه‌ی چوار.....
۱۶۴.....	بقایای معماری.....
۱۶۵.....	قلعه رود خان.....
۱۶۶.....	معماری پل‌های تاریخی.....
۱۶۷.....	پل گاو میشان.....
۱۶۸.....	پل کشکان.....
۱۶۹.....	پل‌های باستانی منطقه طر جان.....
۱۷۰.....	پل بیژنوند.....
۱۷۱.....	معبد آناهیتا.....

بخش چهارم

۱۷۲.....	آشنایی با تاریخ تحولات معماری بین النهرین و مصر.....
۱۷۳.....	بین النهرین (میان رودان).....
۱۷۴.....	باستانشناسی بین النهرین.....
۱۷۵.....	معابد بین النهرین.....
۱۷۸.....	محوطه‌های آغاز نگارش.....
۱۸۰.....	مشخصات تالار ستون دار اوروک.....
۱۸۳.....	آثار دوره‌ی اکد.....
۱۸۴.....	ویژگیهای معماری سومر نو (سومر و اکد).....
۱۸۴.....	آرامگاههای شاهی اور III (سومر نو).....
۱۸۷.....	معبد آشور.....
۱۹۰.....	مشخصات ابوالهول.....

بخش پنجم

۱۹۴.....	تاریخ مختصر معماری جهان.....
۱۹۵.....	معماری مدرن.....
۱۹۸.....	جنبش فوتوریسم.....
۱۹۹.....	معماری کانستراکتیویسم.....
۲۰۰.....	معماری ارگانیک.....

۲۰۲	انواع سبک های معماری
۲۰۲	معماری پست مدرن
۲۰۲	معماری بیژانس
۲۰۳	معماری باروک
۲۰۳	معماری اکوتیک
۲۰۴	معماری دینامیک
۲۰۵	دیکانستراکشن
۲۰۹	تاج محل
۲۱۰	معماری گوردکانی
۲۱۰	معماری چین
۲۱۱	معماری معابد چینی
۲۱۳	یاستان شناسی و هنر یونان و روم
۲۱۴	معماری آمریکا

بخش پنجم

۲۱۸	هنر و معماری در دوره ی اسلامی
۲۱۹	تاریخچه معماری اسلامی
۲۱۹	الف) معماری بناهای مذهبی
۲۲۴	اولین مسجد در اسلام
۲۲۵	مقایسه ی مساجد در گذشته و حال
۲۲۷	مسجد تاریخانه ی دامغان
۲۲۷	مسجد جامع فهرج
۲۲۸	مسجد جامع اردستان
۲۲۹	مسجد جامع شوش
۲۳۰	مسجد جامع عتیق شیراز
۲۳۱	مسجد فهرج یزد
۲۳۱	مسجد جامع یزد
۲۳۲	معماری بقاع متبرکه و زیارتگاه ها

۲۳۳	زیارتگاه‌های زرد نشینان
۲۳۳	چهار طاقی سیاه گل
۲۳۴	آتشگاه اصفهان
۲۳۵	آتشکده ی آذر گنبد (تخت سلیمان)
۲۳۷	مسجد شح لطف الله
۲۳۸	ب) معماری غیر مذهبی در دوره ی اسلامی
۲۳۸	مدارس
۲۳۸	نظامیه‌ها
۲۳۹	مدرسه نظامیه بغداد (مستحصریه)
۲۳۹	مدرسه چهارباغ
۲۳۹	چاپارخانه‌ها، ایستگاه‌ها
۲۴۱	کاروانسراها
۲۴۲	گنبد سلطانیه
۲۴۳	کلات نادری
۲۴۴	کاخ‌ها و عمارت‌ها
۲۴۶	باغ ایرانی
۲۴۷	باغ ایرانی فلاحی ایلام
۲۴۸	باغ چهل ستون
۲۴۹	باغ ارم شیراز
۲۵۰	باغ شاهزاده ماهان
۲۵۳	آب انبارها
۲۵۴	حمام‌ها
۲۵۴	عناصر تشکیل دهنده ی معماری اسلامی
۲۵۵	پل های تاریخی
۲۵۸	برج طغرل در ری
۲۶۱	گنبد سلطانیه
۲۶۳	منابع و مأخذ

پیش گفتار

منطقه‌ی معتدل نیمکره‌ی شمالی به دلیل شرایط و موقعیت مطلوب جغرافیایی، از دیرباز سکونتگاه انسان‌ها و مهد تمدن و فرهنگ بشریت بوده است. دره‌های کوهستانی، دشت‌های میان کوهی، غارهای طبیعی، جنگل‌های انبوه، دامنه‌ها، جلگه‌های حاصلخیز و رودهای مهم و پر آب حواشی معتدل دریاها موجب شده تا شرایط مساعد و مناسب برای استقرار و زندگی انسان‌ها در این مناطق فراهم شود.

تحقیقات و کاوش‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد، فلات ایران، سرزمین بین‌النهرین شمال شرقی قاره‌ی افریقا، سرزمین‌های حوزه‌ی مدیترانه، آسیای میانه و شبه قاره‌ی هند جایگاه مهمی در تاریخ معماری گذشته بشری دارند. داشتن موقعیت و شرایط مطلوب اقلیمی، مکانی، ارتباطی و تامین غذای مورد نیاز موجب شده تا علاوه بر ساکنان بومی پذیرای دیگر اقوام از مناطق پیرامونی برای سکونت و ایجاد فضا‌های مطمئن مورد نیاز در این سرزمین‌ها باشند.

تلاش‌های علمی دانشمندان در قرون متاخر به شناسایی بسیاری از مکان‌های استقراری انسان از دوران پیش از تاریخ تا دوران جدید منجر شده ولی کافی نیست. از این نظر تلاش در این عرصه باید به صورتی همه جانبه و فراگیر گسترش یابد. بدیهی است تبادل تجربیات علمی دانشمندان و هنرمندان عرصه‌ی معماری در دانشگاه و مراکز تحقیقاتی می‌تواند عامل تحول و تحرک در این بخش باشد.

در این نوشتار تلاش شده تا بخشی از یافته‌های حاصل از پژوهش‌های علمی در زمینه‌ی مساکن اولیه و مراحل تکامل سکونتگاه‌ها به عنوان نیازهای اساسی استقرار و تأمین فضای مورد قبول برای زندگی انسان در روی کره‌ی زمین معرفی شود.

در قالب فصول مختلف این کتاب، کلیاتی در زمینه‌ی تاریخ معماری ارائه شده و با توجه به فرایند شکل‌گیری مکان‌های استقراری و ایجاد فضا‌های اولیه‌ی بشری، نسبت به معرفی معماری از دوران پیش از تاریخ تا قرون متاخر تاریخی اقدام گردد. بنابراین، تاریخ معماری‌های آغازین بشر، کاخ‌ها و مراکز سکونت انسان، بناهای مذهبی، هنر هنرمندان معمار در دوران اسلامی و ابتکار و خلاقیت در دیگر عرصه‌ها مورد توجه بوده است. از این رو، انتظار می‌رود دانشجویان عزیز با اندیشه، تفکر و تلاش علمی زمینه‌ی تحقیق و پژوهش را در مطالعات و فعالیت‌های خود فراهم نمایند و با بررسی اسناد و منابع در جهت شناسایی و معرفی میراث‌های ماندگار در عرصه‌ی معماری گام بردارند. فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی، حرکتی هدفمند به سوی یافتن و دریافتن است و رسالت عمده‌ی دانشجو، تلاش در این عرصه خواهد بود.

با آرزوی توفیق

مولفان کتاب

۱۳۹۳